

УДК 339.9

О. М. Дюгованець,
здобувач, викладач кафедри
міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

СВІТОВА ПРАКТИКА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано роль держави у сприянні ефективному розвитку венчурної діяльності у світі, розглянуто головні цілі, методи і моделі державного фінансування інноваційних підприємств, визначено основні інструменти комплексної венчурної державної підтримки.

Ключові слова: венчурний капітал, венчурний фонд, венчурне інвестування, інноваційне підприємство, державне фінансування.

О. М. Дюгованець

МИРОВАЯ ПРАКТИКА ГОСУДАРСТВЕННОГО
ФИНАНСИРОВАНИЯ ВЕНЧУРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье проанализирована роль государства в содействии эффективному развитию венчурной деятельности в мире, рассмотрены главные цели, методы и модели государственного финансирования инновационных предприятий, определены основные инструменты комплексной венчурной государственной поддержки.

Ключевые слова: венчурный капитал, венчурный фонд, венчурное инвестирование, инновационное предприятие, государственное финансирование.

Постановка проблеми. Основна причина активності держав у галузі венчурного фінансування пов'язана із розумінням тих важливих функцій, які венчурний капітал може ефективно виконувати в сучасній ринковій економіці. Вважається, що державі варто посилити свою роль у сприянні розвитку венчурного бізнесу, оскільки вигоди, які отримує суспільство від упровадження програм підтримки венчурного капіталу, не обмежуються тільки прибутками венчурних капіталістів [1]. Проекти, спрямовані на підтримку інноваційних підприємств, сприяють також створенню робочих місць і нових технологій, які мають важливе стратегічне значення для довготривалого зростання національної економіки. Відомо також, що інноваційним підприємствам досить важко отримати необхідне для них фінансування на прийнятних умовах, позаяк інвестори надають перевагу великим і вже ustalеним на ринку підприємствам. Приватні інвестори не досить охоче фінансують новостворені інноваційні компанії, бо це пов'язано з підвищеним ризиком. Держава за допомогою комплексу прямих та непрямих заходів впливу може сприяти подоланню прогалів ринку приватних інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці дослідження венчурної діяльності знайшло теоретичне обґрунтування в працях лише декількох учених. Питанням функціонування механізму венчурного фінансування присвятили свої праці С. А. Єгоров, Л. Н. Нехорошева, Т. Н. Кондратьєва. У сучасних наукових дослідженнях із інноваційної тематики як вітчизняних, так і зарубіжних учених лише визначено сутність поняття «венчурний капітал», розкрито роль та значення венчурного фінансування у цілому. Зазначені питання досліджували такі науковці, як: В. Меске, Д. Барклі, К. Ферленд, Д. Камінг, Г. Фенн, а також Л. Антонюк, П. Ковалишин, Д. Бердников, Т. Боголіб, А. Ширяєв. Водночас, проблеми державної підтримки розвитку венчурної діяльності в українській науці розроблені недостатньою мірою й потребують подальшого дослідження.

O. M. Dyuhovanets

THE WORLD PRACTICE OF STATE FINANCING OF
VENTURE CAPITAL ACTIVITY

In the article, the state role in assistance to effective development of venture activity in the world is analyzed, main objectives, methods and state financing models of the innovative enterprises are considered, the basic tools of complex venture state support are defined.

Key words: venture capital, venture fund, venture investment, innovative enterprise, state funding.

Метою статті є аналіз світової практики застосування інструментарію з державної підтримки розвитку венчурної діяльності та визначення можливості його впровадження в Україні.

Основні результати дослідження. Державна зацікавленість у появі та розвитку венчурного інвестування обумовлена тим, що венчурна діяльність ефективно підтримує малий інноваційний сектор, який може висувати зі своїх рядів підприємства рівня *Microsoft, Oracle, Intel, Google*, котрі перетворилися у масштабних гравців ринку на основі своєчасного впливу венчурного капіталу. Завдяки венчурі полегшується впровадження нових технологій у виробничий процес, вирішується завдання переходу до економіки, основаної на знаннях та інтелектуальному капіталі, яке є пріоритетним для більшості країн світу [2].

Головними цілями системи державного фінансування венчурної діяльності є:

- створення добре розвинених ліквідних ринків венчурного капіталу, які через деякий час не вимагатимуть залучення значних державних коштів;
- стимулювання інвестиційної та інноваційної активності економічних агентів;
- підвищення норми прибутку учасників інвестиційної венчурної угоди;
- пом'якшення кон'юнктурних коливань на ринку венчурного капіталу.

Система державного фінансування венчурної діяльності реалізується через сукупність заходів, спрямованих на зменшення ступеня невизначеності й вирівнювання асиметрії інформації, яка супроводжує цей процес.

Аналіз зарубіжних наукових публікацій та передового світового досвіду дозволяє нам сформулювати ряд основних методів державного стимулювання венчурного фінансування. Перш за все, слід розділити сукупність цих методів на фінансові й нефінансові.

Фінансове стимулювання припускає вплив держави на фінансовий стан економічних суб'єктів, залучених у про-

цес венчурного інвестування. Держава прямо або непрямо сприяє покращенню показників фінансового стану учасників венчурної угоди, підвищенню запасу фінансової міцності, а відтак створенню додаткових резервів для покриття можливих збитків. Основними методами прямої фінансової державної підтримки є:

- інвестування бюджетних коштів безпосередньо у венчурні інноваційні (високотехнологічні) підприємства;
  - акумулювання бюджетних коштів у приватних чи державних фондах венчурного капіталу із подальшим їх розподілом за перспективними проектами.
- До методів непрямої фінансової підтримки (фінансові пільги) належать фінансові та юридичні механізми, що розширюють ринкові канали ресурсів для інноваційних нових підприємств:

- надання податкових стимулів тим інвесторам, які вкладають кошти у фонди ризикового капіталу або безпосередньо в розвиток нових фірм (зниження ставки прибуткового податку чи податку на операції з цінними паперами);
- створення сприятливих фінансових режимів для інноваційних підприємств (наприклад, скорочення ставок за окремими видами податків);
- забезпечення фінансових державних гарантій інвесторам. Приміром, Уряд Голландії створив у 1981 р. схему гарантії активів (*The Private Participation Guarantee Order Scheme*), за допомогою якої відшкодовується близько 50% потенційних втрат венчурних інвесторів від участі в новостворених компаніях у випадку їх банкрутства. Подібні схеми недавно впроваджено в Австрії, Данії та Фінляндії [3].

Нефінансові методи державної підтримки спрямовані на формування сприятливого економічного середовища для функціонування венчурного капіталу. Вони не впливають на фінансовий стан суб'єктів венчурних інвестиційних відносин, але водночас дозволяють значно скоротити об'єктивні ризики. До подібних методів слід віднести:

- створення і розвиток фондового ринку, в тому числі спеціалізованих бірж для торгівлі цінними паперами нових компаній (наприклад, *NASDAQ*, *EASDAQ*), які не можуть отримати доступ на традиційні фондові біржі через відсутність фінансової історії та інші формальні причини;
- вироблення ефективної системи захисту інтелектуальної власності, яка часто стає єдиним капіталом інноваційних підприємств на ранніх стадіях розвитку;
- державне сприяння в підготовці та підвищенні кваліфікації спеціалістів, що діють у сфері венчурного капіталу;
- розробка і прийняття законодавчих актів, які регулюють інвестиційні можливості інституціональних інвесторів (на кшталт пенсійних фондів, страхових компаній), визначають коло інвесторів, котрим дозволяється вкладати кошти у венчурні фонди.

У США та Західній Європі в останні роки спостерігається швидке зростання пропозиції венчурного капіталу, особливо в секторі високих технологій. Це зокрема свідчить про те, що заходи державної підтримки венчурного фінансування в зазначених країнах виявилися досить дієвими [4].

У фінансуванні венчурної діяльності насамперед використовують такі економічні інструменти, як субсидії, державне фінансування, податки, кредит, страхування.

Субсидії держава надає під програми найбільш перспективних напрямів розвитку науки і техніки. Державне фінансування й кредитування у США може здійснюватись як із бюджетного фонду, так і з фінансових фондів державних підприємств, організацій, місцевих органів влади, що виступають учасниками венчурної діяльності як інвестори. Наприклад, у штаті Мічиган при Департаменті фінансів у 1982 р. був створений спеціальний відділ венчурного капіталу, який у наступні чотири роки інвестував \$160 млн. у 30 високотехнологічних фірм і 15 фондів венчурного капіталу. Державне кредитування здійснюється шляхом

надання безвідсоткових позик або позик під низький відсоток [5]. Пряма державна фінансова підтримка, окрім безпосереднього надання коштів інноваційним підприємствам, може здійснюватися й через державний фонд венчурного капіталу, який керується чиновниками (як у Фінляндії та Китаї), чи державний фонд, що управляється професіональними венчурними капіталістами (як у Бельгії, США та Росії). Держава також може мати частку у приватному венчурному інвестиційному фонді чи «фонді фондів» (*fund of funds*) – як у Ізраїлі [6]. Вибір конкретної форми підтримки зазвичай визначається з урахуванням конкретних соціально-економічних умов.

На основі аналізу й узагальнення зарубіжного досвіду можна виділити такі типи венчурних фондів за участю державних (у тому числі регіональних) коштів: 1. Венчурні фонди із 100%-ю часткою держави. 2. Державні «посівні» фонди (*seed funds*). Вони відрізняються від венчурних лише тим, що орієнтовані на найризикованішу стадію бізнесу, де залучення приватного капіталу є найважчим процесом. 3. Державно-приватні венчурні фонди, де бере участь державний і приватний капітал, причому ініціатива їх створення належить державі, яка й обирає компанію, що управлятиме фондом. 4. Приватно-державні венчурні фонди, у які залучено як державний, так і приватний капітал, але ініціатива щодо їх створення належить приватним компаніям, а держава відіграє роль співінвестора. 5. Державний «фонд фондів», призначений для спільного інвестування в державно-приватні та приватно-державні венчурні фонди (частка «фонду фондів» у венчурному фонді може становити близько 40–50%).

У рамках державно-приватних і приватно-державних венчурних фондів приватним інвесторам надаються певні привілеї в отриманні доходу: держава здобуває право на прибуток лише після того, як приватні інвестори одержать початкову суму плюс деякий гарантований відсоток (*hurdle*). Таким чином, держава бере на себе роль гаранта. Крім того, вона може запропонувати приватним інвесторам викупити свою частку за пільговою ціною [7].

Отже, очевидно, що в ряді зарубіжних країн держава не тільки створює сприятливе правове середовище для фінансування венчурних інвестицій у високотехнологічній сфері, а й бере безпосередню участь у різних схемах змішаного бюджетно-приватного фінансування розвитку венчурного бізнесу. При цьому вона діє на рівних умовах із приватними інвесторами, визнаючи для себе можливість ризику втрат інвестицій. З точки зору управління, держава присутність у структурах змішаного венчурного фінансування виражається в делегуванні представника держави в Ради директорів чи Консультативні ради. Світовий ринок венчурного капіталу постійно розвивається, і одночасно спостерігається зростання участі державних агентів у збиранні фондів. Основна ідея приватно-державного партнерства у венчурному бізнесі полягає в наявності частки держави у венчурних фондах напряму або через посередництво «фонду фондів». Крім того, вона має готувати підприємства для венчурних інвестицій, фінансуючи їх на «посівній» стадії. І, нарешті, у веденні держави може частково знаходитися створення венчурної інфраструктури: підготовка інноваційних менеджерів, організація коучінг-центрів (*coach-centres*), проведення венчурних ярмарок, які є місцем зустрічі інвесторів та компаній, що бажають залучити кошти.

Як свідчить досвід країн, які побудували в 1990-ті роки свою венчурну індустрію (країни Європи, Ізраїль, Китай, Тайвань), адміністративна роль держави під час формування венчурної системи є дуже великою. Всі заходи фінансового та інфраструктурного стимулювання повинні координуватися єдиним урядовим органом. Його основними завданнями мають стати: збільшення кількості малих інноваційних підприємств, зростання венчурних інвестицій у них, кількості успішних «виходів» (*exits*), а також частки інноваційної продукції у ВВП країни. Повинен бути забезпечений зв'язок венчурної індустрії із великими підприємствами країни – потенційними споживачами продукції

малих інноваційних підприємств; технопарками і бізнес-інкубаторами – середовищем формування компаній, які є реципієнтами венчурних інвестицій; із сектором прямих приватних інвестицій (*private equity*), що інвестують у компанії на пізніх стадіях.

Розробляти програми державного фінансування слід з урахуванням того, на яку стадію інвестиційного процесу спрямована державна політика. Досвід зарубіжних країн показує, що нові малі фірми особливо потребують підтримки на ранніх стадіях свого розвитку, а пропозиція фінансування для цих стадій з боку приватного сектору зазвичай є недостатньою. Однак відомо, що для малих високотехнологічних підприємств витрати на ранніх стадіях розвитку є вищими, ніж для інших малих фірм [8]. А без нормального функціонування стартових фірм безглуздо розвивати підтримку на більш пізніх стадіях. Практика також показує, що норма віддачі на ранніх стадіях зростає в міру того, як накопичується досвід і розвиток індустрії венчурного капіталу досягає критичної маси. Тому саме в цій сфері підтримка держави особливо актуальна.

Як показує світовий досвід, традиційними фінансовими джерелами для новостворених венчурних фондів є кошти корпорацій (фінансово-промислових груп та банків, страхових компаній і пенсійних фондів); іноземні інвестиції; збереження населення; державні кошти, які виділяються різними міністерствами і відомствами на програми підтримки підприємництва, в тому числі в інноваційні галузі [9]. При цьому венчурні фонди, які спеціалізуються на роботі з компаніями на ранніх стадіях розвитку (*seed i start-up*), значною мірою використовують державні інвестиції, а венчурні фонди, що надають інвестиції на більш пізніх стадіях, утворюються в основному за рахунок інвестицій приватних і корпоративних інвесторів.

У розвинутих країнах модель розвитку венчурної діяльності передбачає наявність державних засобів, методів і заходів її стимулювання. Аналіз та оцінка зарубіжного досвіду дозволяє виділити різні моделі розвитку венчурного підприємництва [10].

У рамках державних програм ресурси розподіляються або безпосередньо в цільові підприємства – через інвестиційні фонди, які знаходяться під державним управлінням або займаються наданням грантів організації, або непрямим шляхом – через спеціально відібраних посередників, як-от приватні особи («бізнес-ангели»), фонди венчурного капіталу (і фонди «посівного» капіталу також), інкубатори та організації із трансферу технологій. Вибір посередника зазвичай пов'язаний із специфікою наряду програми. Один із видів зв'язку з посередниками базується на фінансуванні їх створення і надання початкового капіталу у вигляді позик, грантів на розвиток бізнесу чи акціонерного капіталу. У деяких випадках внесення капіталу у венчурний фонд потребує відповідної участі приватних інвесторів. Друга форма взаємодії передбачає надання або гарантії із позиціями приватним інвесторам (у разі прямих інвестицій в акціонерний капітал), або податкових пільг індивідуальним, корпоративним чи інституціональним інвесторам у випадку здійснення інвестицій.

Виділяють такі державні моделі розвитку венчурного фінансування:

1. Пряме фінансування державних коштів в інноваційні компанії – держава в особі різних регіональних чи центральних органів на основі конкурсного відбору виділяє фінансові ресурси разом із приватними інвесторами в інноваційні підприємства і проекти в обмін на частку акцій у статутному фонді таких компаній або шляхом надання кредитів таким компаніям. Поряд з іншими інвесторами держава виступає власником інноваційних компаній і в перспективі розраховує на частку їх прибутку. Недоліками такої моделі є необхідність залучення значних фінансових ресурсів, ризик підтримки безперспективних фірм і розкрадання державних коштів чиновниками.

2. Інвестування коштів державного бюджету через венчурні фонди – держава створює або державний венчурний фонд, який здійснює пряме інвестування в інно-

ваційні компанії, або «фонд фондів», що розміщує свої кошти у приватні венчурні фонди поруч із іншими інвесторами. Державні фонди користуються всебічною підтримкою уряду та додатковими пільгами. Однак ці фонди зазвичай відчувають дефіцит кваліфікованих кадрів і орієнтовані на прибуток меншою мірою, ніж фонди інших типів. Хоч формально фонди такого типу є комерційними, уряд часто занепокоєний напрямками використання коштів, особливо якщо вони не відповідають меті досягнення прийнятної віддачі від інвестицій. Створення «фонду фондів», який виступає в ролі посередника під час передачі фінансових ресурсів від держави до приватних венчурних фондів, дозволяє уникнути цих недоліків.

3. Змішані програми розвитку венчурної діяльності – держава створює змішаний державний венчурний фонд, який бере участь у створенні інших венчурних фондів поряд із іншими інвесторами (банками, підприємствами), або здійснює пряме фінансування інноваційних фірм [11].

4. Гарантійні програми державного розвитку венчурних підприємств – держава надає венчурним інвесторам гарантії із покриття ймовірних збитків, пов'язаних із венчурними інвестиціями в малі інноваційні підприємства. Це, зокрема, гарантії за кредитами, позиками, а також надання венчурним інвесторам визначених податкових пільг для повернення втрачених інвестицій.

Вибір конкретної державної програми розвитку венчурного інвестування залежить від ряду факторів, серед яких: можливості державного (республіканського, місцевого) бюджету; цілі економічної політики держави; рівень розвитку ринку.

Аналіз представлених вище моделей привернув нашу увагу до такої важливої обставини: державні моделі венчурного фінансування в інноваційні підприємства в основному характерні для розвинутих ринкових економік, а не для тих, що розвиваються або близьких до цього статусу економік, які домагалися успіху завдяки моделям інвестування державних коштів через венчурні фонди. Таке розходження можна пояснити рядом причин. Країни, що розвиваються, мають потребу в залученні міжнародного досвіду для створення власного венчурного бізнесу і основним завданням вбачають упровадження в практику механізму венчурного інвестування інноваційного бізнесу.

У програмах інвестування через венчурні фонди рішення приймаються приватним сектором, що дає змогу уникнути корупційних аспектів на державному рівні. Наприклад, прями технологічні інвестиції Південної Кореї, розподілені за політичними критеріями, виявилися неупішними.

Існує чимало аргументів на користь фінансування через венчурні фонди на противагу державним інвестиціям безпосередньо в інноваційні підприємства:

- держава не завжди спроможна приймати зважені інвестиційні рішення, оскільки її метою є не отримання прибутку, а надання «суспільних благ»;
- участь держави в інвестиційному процесі спричиняє додаткове регулювання і відштовхує приватних інвесторів. Слід зазначити, що «фондова» схема державної участі у створенні венчурної індустрії базується на довірі держави до приватного сектору і переданні йому права прийняття стратегічних рішень. У країнах із низьким рівнем соціального капіталу (тобто там, де високий рівень корупції, наявність неналежної мотивації діяльності й т. п.) ефективність фондової схеми може виявитися невисокою.

Водночас, у країнах, що розвиваються, де немає фондової інфраструктури та ринку капіталів, саме створення за участю держави «фонду фондів» може компенсувати «провали ринку» (*market failure*). Держава на етапі становлення венчурної індустрії практично підмінює «бізнес-ангелів», що є основним джерелом фінансування на ранній «посівній» стадії.

Під час розробки програм державної підтримки важливо враховувати те, на яку стадію інвестиційного процесу спрямована державна політика. Необхідно відзначити, що

практично в усіх розвинених країнах програми з розвитку венчурного бізнесу націлені на підтримку становлення і розвитку компаній на ранніх стадіях. Це, на нашу думку, пов'язано з можливим «провалом ринку», що, відповідно до теорії інституціональної економіки, найбільш ефективно компенсує саме держава.

Можна виділити ряд сучасних світових тенденцій підтримки державою венчурного бізнесу:

1. Посилюється пряма державна участь у розвитку венчурного бізнесу, особливо в тих країнах, що на початку 1990-х рр. помітно відставали від країн-лідерів (приклад – Німеччина, Ізраїль, Фінляндія).

2. За участю держави створюється інфраструктура («фонди фондів») для стимулювання розвитку венчурного фінансування.

3. Найбільш успішні венчурні програми фінансуються урядом, але керуються професіоналами із приватного сектору. Практика показала, що уряд хоч і повинен контролювати й оцінювати результати функціонування таких програм, але його участь у прийнятті інвестиційних рішень має бути мінімальною.

Висновки. Проведений аналіз дозволив: 1) визначити головні цілі системи державного фінансування венчурної діяльності; 2) охарактеризувати основні методи державного стимулювання венчурного фінансування; 3) виокремити типи венчурних фондів за участю державних коштів; 4) виділити чотири основні моделі розвитку венчурної діяльності; 5) виявити фактори, що впливають на вибір моделі державного регулювання венчурної діяльності; 6) окреслити основні напрями розвитку державної підтримки венчурної діяльності.

Наше дослідження дало змогу висновувати, що у жодній державі світу венчурна індустрія не здатна досягти високого рівня розвитку винятково ринковими методами. У

кожному конкретному випадку потрібно пряме або непряме втручання держави. Причому чим пізніше країна починає рухатися у цьому напрямі, тим більш істотні зусилля змушені докладати органи влади для досягнення цілей.

Література

1. Нехорошева Л. Н. Научно-технологическое развитие и рынок: регулирование, венчурная деятельность, инфраструктура / Л. Н. Нехорошева. – Мн. : БГЭУ, 1996. – 212 с.
2. Скуратович Н. К вопросу о венчурных фондах / Н. Скуратович, А. Гришанович // Наука и инновации. – 2009. – № 9(43). – С. 46–50.
3. Венчурное финансирование: теория и практика / Сост. докт. техн. наук Н. М. Форнштейн. – М. : АНХ, 1998. – 272 с.
4. Каржаув А. Т. Национальная система венчурного инвестирования / А. Т. Каржаув, А. Н. Фоломьев. – М. : Экономика, 2009. – 239 с.
5. Коммерциализация российских технологий без участия венчурного капитала : матер. конф. – СПб. : III Всероссийская венчурная ярмарка, 2002.
6. Ефремов Д. Как и с кем работают венчурные фонды? / Д. Ефремов, С. Подобный // Финансовый форум 2006, апрель [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.investorium.ru>
7. Егоров С. А. Инструменты комплексной венчурной государственной поддержки / С. А. Егоров // Проблемы управления. – 2007. – № 2(23). – С. 129–134.
8. Meske W. What future for S&T in the CEECS in the 21st century. From system transformation to European integration. Science and technology in Central and Eastern Europe at the beginning of the 21st century. – Munster: LitVerlag, 2010. – P. 443–478.
9. Кондратьева Н. Т. Финансы венчурной деятельности / Н. Т. Кондратьева. – Мн. : БГЭУ, 1998. – 104 с.
10. Нехорошева Л. Н. Мировой опыт развития венчурной деятельности и проблемы развития стран СНГ / Л. Н. Нехорошева, С. А. Егоров // Белорусский экономический журнал. – 2008. – № 1. – С. 103–121.
11. Коммерциализация российских технологий без участия венчурного капитала : матер. конф. – СПб. : V Всероссийская венчурная ярмарка, 2008.

Стаття надійшла до редакції 6 листопада 2010 року

УДК 339.137.2

В. І. Охота,
аспірант кафедри менеджменту
Тернопільського національного економічного університету

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИКА МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У статті розглянуто теоретичні основи формування міжнародної конкурентоспроможності країн, визначено роль інноваційного потенціалу в цьому процесі; проаналізовано класифікацію інновацій та досліджено генезис концепцій національних інноваційних систем; визначено передумови підвищення інноваційного потенціалу і загального рівня конкурентоспроможності країни; запропоновано парадигму адаптації національної економіки до змін, викликаних впливом глобалізаційних чинників розвитку.

Ключові слова: інноваційний потенціал, міжнародна конкурентоспроможність, національна інноваційна система, інноваційна модель розвитку, глобалізація.

В. И. Охота
ОЦЕНКА ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА
УКРАИНЫ КАК ФАКТОРА МЕЖДУНАРОДНОЙ
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

В статье рассмотрены теоретические основы формирования международной конкурентоспособности стран, определена роль инновационного потенциала в этом процессе; проанализированы существующие классификации инноваций и исследован генезис концепций национальных инновационных систем; определены предпосылки повышения инновационного потенциала и общего уровня конкурентоспособности страны; предложена парадигма адаптации национальной экономики к изменениям, вызванным влиянием глобализационных факторов развития.

Ключевые слова: инновационный потенциал, международная конкурентоспособность, национальная инновационная система, инновационная модель развития.

V. I. Okhota
ESTIMATION OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF
UKRAINE AS A FACTOR OF INTERNATIONAL
COMPETITIVENESS

The article reviews the theoretical foundations of international competitiveness, the role of innovative capacity in the system of international competitiveness by analyzing the classification of innovation and investigate the genesis of the concept of national innovation systems, the preconditions of improving innovative capacity and overall competitiveness of the country and offers the paradigm of adaptation to the national economy changes caused by the influence of globalization factors of development.

Key words: innovation, innovative capacity, international competitiveness, national innovation system, innovative model of development, globalization.